

MET DE WIND MEE

2

WOUTER DEBOOT

MET DE WIND MEE

2

P E L C K M A N S

Inhoud

PROLOOG

9

ETAPPE 1

ÖTTÖMÖS – MOHÁCS

17

ETAPPE 2

MOHÁCS – VINKOVCI

31

ETAPPE 3

VINKOVCI – SRBAC

47

ETAPPE 4

SRBAC –
GRADAČAC

63

ETAPPE 5

GRADAČAC –
ZAVIDOVIĆI

75

ETAPPE 6

ZAVIDOVIĆI –
HAN PIJESAK

87

ETAPPE 7

HAN PIJESAK –
SREBRENICA

95

ETAPPE 8

SREBRENICA –
SARAJEVO

113

ETAPPE 9

SARAJEVO –
LUKOMIR

127

ETAPPE 10

LUKOMIR – FOČA

137

ETAPPE 11

FOČA – ŽABLJAK

147

ETAPPE 12

ŽABLJAK – BERANE

155

ETAPPE 13

BERANE – ISTOG

165

ETAPPE 14

ISTOG – PRISHTINË
173

ETAPPE 15

PRISHTINË – SKOPJE
185

ETAPPE 16

SKOPJE – TREBIŠTE
195

ETAPPE 17

TREBIŠTE – TIRANA
215

ETAPPE 18

TIRANA – BERAT
225

ETAPPE 19

BERAT – PËRMET
235

ETAPPE 20

PËRMET – KORÇË
243

ETAPPE 21

KORÇË – OHRID
257

ETAPPE 22

OHRID – PRILEP
269

ETAPPE 23

PRILEP – VALANDOVO
277

ETAPPE 24

VALANDOVO –
MELNIK
283

ETAPPE 25

MELNIK – BANSKO
299

ETAPPE 26

BANSKO – BATAK
311

ETAPPE 27

BATAK – PLOVDIV
321

ETAPPE 28

PLOVDIV – SJIPKA
333

ETAPPE 29

SJIPKA – KESAREVO
341

ETAPPE 30

KESAREVO – SJOEMEN
351

DANKWOORD

359

Proloog

Ben je zeker?' De vraag kwam van vrt-collega's, vrienden en familie, nadat ik mijn twijfels had geuit over een vervolg op mijn eerste fietsavontuur *Met de wind mee*. De onvoorspelbare wind had toen een grillige lijn door Europa getrokken en me, 100 kilometer per dag, door maar liefst negen landen geduwd. Een maand na mijn vertrek in Drongen stond ik op een betonnen toren in een uitgestrekt Hongaars bos. Het werd een fascinerende reis, waarin verwondering vrij spel kreeg, ik enorm genoot van het duwtje in de rug en ik absolute vrijheid ervaarde. Tot dag 24.

Op die dag, het was een blauwe maandag, ben ik op de grens Bosnië-Kroatië op een nogal hardhandige en onhandige manier aangepakt door de grenspolitie. Dat verhaal zat zo: de wind bracht me toen van Rastoke naar Glina. Beide gelegen in Kroatië, hoewel ik door een noordelijk mespunt van Bosnië en Herzegovina moest. Aan de eerste grenspost liep ik tegen een Bosnische beampte aan, die een dranklucht verspreidde die wel heel positief rook. Maar de tweede grensovergang, ongeveer dertig kilometer verderop, verliep minder positief. Ik zocht in een bos een weg richting Kroatië en stuitte op heel wat vluchtelingen. Later kreeg ik te horen dat ze allemaal Velika Kladuša als poort zagen naar het beloofde land, de Europese Unie. Blijkbaar bestaat dit fenomeen al een aantal jaren, met als gevolg dat de bossen rondom Velika Kladuša stikken van de vluchtelingen én infraroodcamera's.

Omdat ik via bospaden in Kroatië hoopte te raken, werd ik zonder het goed en wel te beseffen plots een doelwit van de Kroatische autoriteiten. In een muf Kroatisch politiebureau moeten zowat alle alarmbellen zijn afgegaan, want ineens stonden er vier norse kleerkasten voor mijn neus. In zeer gebrekkig Engels werd me kordaat duidelijk gemaakt dat ik alle fietstassen moest leegmaken en dat ik me moest uitkleden. Een fouillering bleek noodzakelijk. Betast worden door een blaffende bullebak aan de rand van een bos ... het is niet meteen iets waarop ik zat te wachten. Na een kruisverhoor met de pertinente vraag waarom ik daar fietste, antwoordde ik bloedserieus: 'Omdat de wind me hier bracht.' De vier agenten keken naar me als honden op een zieke koe. Zoveel schoonheid konden ze niet vatten.

**DE VIER AGENTEN
KEKEN NAAR ME
ALS HONDEN OP
EEN ZIEKE KOE.**

Uiteindelijk kreeg ik een warrige uitleg, waaruit ik kon opmaken dat zij mij ervan verdachten dat ik die arme vluchtelingen hielp (misschien wilde ik een mogelijke vluchtroute vastleggen met mijn camera's). Ik liet hun mijn beelden zien, waardoor ze me ten slotte lieten gaan. Logisch, de bewijslast was onbestaande. Maar daar lieten ze het niet bij, want een klein kwartier later werd ik opnieuw tegengehouden. Er volgde alweer een kruisverhoor en weer moest ik mijn fietstassen leegmaken. Al mocht ik deze keer wel mijn kleren aanhouden. Dank u. In lichte shock heb ik die dag mijn etappe afgewerkt. En dat gevoel bleef zelfs tot in Hongarije, waar de hemel maar moeizaam opklaarde.

Begrijp me niet verkeerd, ik vond het een fantastische reis. Ik fietste door een prachtig decor en heb geweldige mensen ontmoet. Van eenzame Franse boeren tot gekke Italianen tijdens een ezelrace. Maar de naïviteit, nodig om dit soort avonturen te onder-

PROLOOG

nemen, en mijn onverdroten vertrouwen in de mensheid hadden een flinke knauw gekregen.

Toen de VRT dus voorstelde om een tweede reeks te maken, eentje die zou beginnen waar ik de vorige keer geëindigd ben, twijfelde ik in eerste instantie.

Maar na een aantal weken *soul-searching* besepte ik dat ik kortzichtig was. Waarom veralgemeende ik de toestand in het Bosnische grensdorp tot het ganse verhaal van Bosnië en Herzegovina? En waarom zou het in Hongarije overal wat eentonig zijn? Het is alsof ik Calais als hét voorbeeld zou gebruiken om het over Frankrijk te hebben. Belachelijk!

Dus antwoordde ik vanaf dan volmondig ‘jaaaa’ op de vraag of ik het zeker wist. Ik zette mijn ongepaste vooroordelen opzij en was klaar om een vervolg te fietsen aan mijn windavontuur. Opnieuw de wind in de rug en de wondere wereld voor mij.

HET AFSCHIED

Toegegeven. Het voorbije jaar was niet meteen *a walk in the park*. Een huis verbouwen, terwijl je een tweede kind op de wereld zet, is op zijn zachtst gezegd uitdagend. Het resultaat mag in ieder geval worden gezien. Ook het huis is goed gelukt.

Bauke is net één jaar geworden. Haar grootste bekommernis momenteel is zich letterlijk staande te houden naast haar grote broer Magnus. Zijn leven draait momenteel om twee andere dingen: zijn voetbal en zijn koersfietsje. Mijn grootste bekommernis is dan weer dat ik die twee de komende tijd enorm zal missen.

Bauke beseft het nog niet. En Magnus denkt, om een onverklaarbare reden, dat ik naar Spanje trek. De kans is echter zeer klein dat deze tocht daar eindigt, want *Met de wind mee*, seizoen 2, begint waar seizoen 1 eindigde. In Öttömös, Hongarije dus.

HET VERTREK

Echt beginnen doet dit nieuwe avontuur weer in Drongen, want ik wil op eigen houtje in Öttömös raken. Na een afscheid, dat anders aanvoelt dan alle andere keren – mijn kinderen hebben me echt belachelijk week gemaakt – moet ik al meteen een sprintje trekken naar het station Gent-Sint-Pieters. Hijgend wurm ik me tussen de studenten, die goedgezind richting hun kot in Brussel of Leuven trekken. In de fietscoupé spreekt een fitte kerel me aan. ‘Waar ga je deze keer heen?’ vraagt hij. ‘Hongarije!’ antwoord ik enthousiast. Zijn mond valt open. ‘Toch niet helemaal met de trein tot daar?’ Ik knik en besef opnieuw dat het een bedenkelijk idee is om voor de trein te kiezen, terwijl de vliegtuigen ons letterlijk om de oren vliegen. Het romantische idee van een traag voorbij-schuivend landschap, waarbij het lijkt alsof je door een stapeltje ansichtkaarten bladert, heeft me waarschijnlijk over de streep getrokken. Het plan is om tot in Linz, Oostenrijk, te sporen, daar één nacht te slapen en dan opnieuw de trein via Boedapest naar Tajó te nemen, een gehucht die naam amper waardig. Een strak plan dus, maar de trein is altijd een beetje, welja, reizen. En in dit geval een beetje veel. Het begint al in Luik-Guillemins. In het kleurrijke station van de hand van Calatrava dien ik van spoor te wisselen. Het klinkt eenvoudig, maar gepakt en gezakt valt dat toch flink tegen. Wanneer ik op weg ben naar het andere perron, besef ik dat mijn statief nog in de trein ligt. Heel even overstijgt mijn gevloek de helse treingeluiden. Als een speer schiet ik op-

PROLOOG

nieuw naar perron 1. De trein staat er nog. Oef. Spring ik er nog in? Laat ik mijn fiets even onbewaakt achter? Een struise man met borstelsnor, die stiekem een sigaret rookt, ziet de paniek in mijn ogen. Ik tik met mijn vinger onder mijn rechteroog en kijk hem vragend aan. Hij lacht, knikt en zet een stap richting mijn fiets. Ik spring als een bezetene in de coupé en slaak een zucht van opluchting. Met mijn statief in de hand spring ik even snel weer op het perron. ‘Ça va?’ vraagt de borstelsnor. ‘Maintenant oui’, verzucht ik. ‘Allez, bon voyage.’

Met een verhoogde hartslag nestel ik me op de trein richting Frankfurt. Ik heb een dikke twee uur de tijd om die weer te laten zakken. Behalve door het Duitse landschap, dat door de mist en de regen eerder grijs en saai oogt, word ik ook door de cadans van de ICE-trein vanzelf in slaap gewiegd. De rust is echter wederom van korte duur.

Niet enkel onze eigen NMBS heeft het moeilijk met stiptheid. Ook Duitsland, nochtans bakermat van orde en degelijkheid, is vandaag niet *pünktlich*. Het besef sijpelt binnen wanneer mijn wekker me wakker schudt en de website van ICE vermeldt dat de reizigers met een vertraging van bijna vijfenveertig minuten rekening moeten houden. Dat is maar net onder mijn limiet. Op dit moment heb ik welgeteld drie minuten de tijd om over te stappen. Wat bitter weinig is in een druk station als dat van Frankfurt. Ik laveer met de grootste moeite door een kleurrijke mensenzee, word nog een tweetal keer door een dronken onverlaat aangesproken om uiteindelijk net op tijd mijn fiets in de trein richting Linz te duwen.

**IK SPRING ALS EEN
BEZETENE IN DE
COUPÉ EN SLAAK
EEN ZUCHT VAN
OPLUCHTING.**

‘Falsch’. Dat is het enige woord dat ik begrijp uit de ratelende uitleg van de conducteur. Ik heb een donkerbruin vermoeden dat ik

in het verkeerde treinstel zit. De kordate conducteur knikt. ‘Op het volgende station moet je vier stellen verder gaan zitten. Dit stuk van de trein gaat niet verder dan Passau. Haast je maar!’

Nadat ik in volle haast de oversteek heb gemaakt, plof ik zuchtend neer naast twee jonge Duitse vrouwen. Allebei zijn ze in het zwart gekleed. Allebei dragen ze een grote zonnebril. *‘Ein Wochenende in Amsterdam’*, antwoordt de oudste wanneer ik hun vraag waar ze vandaan komen. Haar stem kraakt en piept als een schurend scharniertje. *‘Coffeeshops, no good.’* Vijf uur lang trekt de ICE een streep door Duitsland en een stukje Oostenrijk, want in Linz ga ik op zoek naar hotel Lokomotiv. Stikkapot kruip ik onder de wol en laat ik de reisstress langzaam van me afglijden.

De volgende dag trek ik met frisse moed opnieuw naar het station van Linz en deze keer spoor ik een achttal uren via Boedapest naar een stadje, waarvan ik de naam niet eens kan uitspreken.

PROLOOG

Probeer het vooral zelf eens: Kiskunfélegyháza. Het klinkt alleszins exotischer dan het eruitziet. Het avondse station is slecht verlicht, maar net genoeg om me helemaal in de Sovjet-Unie te wanen. Langs donkere stegen ga ik op zoek naar hotel Oázis. Een kranige oma wil me te woord staan, maar we raken niet verder dan *igen*. Hongaars voor ja. Al zegt ze duidelijk geen ja tegen de vooruitgang, want het schabberige seventiesdecor vertelt dat de gloriedagen hier al lang voorbij zijn. Denk *Fawlty Towers*, zonder de hyperkinetische Basil weliswaar. Om het dovemansgesprek toch enigszins vriendelijk af te ronden krijg ik nog een biertje in de hand geduwd. Een Soproni, zowat het huismerk van Hongarije. De hoteluitbaters zien zich daarmee van hun taak gekweten en verdwijnen in de veel te groot uitgevallen barruimte. Bijna synchroon gaan ze voor de toog zitten, hun hoofden richting een gigantisch tv-scherm. De man des huizes drukt demonstratief op de afstandsbediening, waardoor de Hongaarse versie van *Masterchef* verschijnt. Het volume gaat de hoogte in. Voor mij hét signaal om zelf op zoek te gaan naar een avondhap. Die vind ik in The Sirius Club. Een bijzondere naam voor het enige restaurant dat Kiskundinges rijk is. Ik speel er een pizza met *sirius* veel ajuinen naar binnen en besef meteen dat mede door de Oost-Europese keuken ook een andere soort wind mijn avontuur zal bepalen. Een avontuur dat morgen echt kan beginnen.

HONGARIJE

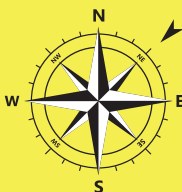
ETAPPE 1

VAN

NAAR

ÖTTÖMÖS—MOHÁCS

WINDRICHTING

NO

LAND

HONGARIJE

MOEILIJKHEIDSGRAAD

MAKKELIJK

AFSTAND

97 KM

TEMPERATUUR

17 °C

WINDSNELHEID
(in beaufort)

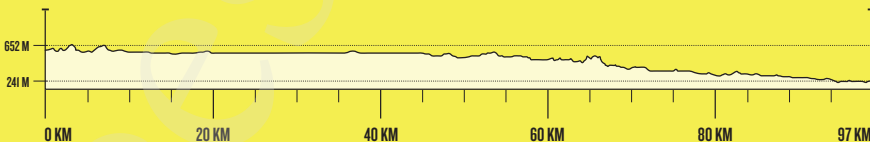
5 BFT

HOOGTEMETERS

126 M

PROFIEL

VLAK

TOTALE AFSTAND

97 KM

Om 7.22 uur wrijf ik de ochtendprut uit mijn ogen aan het Sovjet-aandoende station van Kiskun (en nog iets) en ik merk meteen dat de sfeer er helemaal anders is dan gisteren. Ouderwetse dieseltreinen spuwen studenten uit, die snel hun ochtendsigaret opsteken. Uitgedoofde seingeverers en moedeloze kantoormedewerkers staren verveeld voor zich uit. Het is een enorm contrast met de goesting die ik voel, want na twee dagen sporen sta ik te popelen om op de trein richting Tajó te springen. Van daaruit is het dan nog een flinke dertig kilometer naar de betonnen toren in het bos van Öttömös, de finish van seizoen 1, die nu het vertrekpunt van seizoen 2 wordt.

Het concept blijft onveranderd: elke dag de wind volgen, honderd kilometer per dag, dertig dagen lang. Al is dat geen exacte wetenschap natuurlijk. Ik ben een fietsende reporter, geen oorlogsjournalist. Dus als de wind me richting Oekraïne wil blazen, dan blaas ik dat plan af en neem ik een snipperdag. Net zo lang tot de wind me naar veiligere oorden wil brengen. Maar daar hoeft ik me vooralsnog geen zorgen over te maken, want de wind zal meteen een trouwe bondgenoot blijken.

Eerst moet ik Öttömös dus nog zien te bereiken. Wanneer de afstandse boemeltrein na een halfuur sporen halt houdt in de grote leegte van de Hongaarse poesta, ontbreekt enkel nog de gekende westernsoundtrack van Ennio Morricone. Van hieruit moet ik het dus op eigen kracht doen. Geen moment te laat.

Ik rijd over kaarsrechte wegen in een vlak, glansloos landschap. Maar het deert mij niet. Ik voel mij als een koe die na een lange winter op stal de weide in mag. Vrank en vrolijk fluit ik mij een weg richting Öttömös en stamp ik de lange treinreis uit mijn verkrampte lijf. De wind blaast in mijn zij, wat me al enig idee geeft welke kant ik straks op moet. Ik haal er nog eens mijn wegenkaart bij om me ervan te vergewissen dat ik zeker de juiste kant op rijd. Net op dat moment komt een jeep met Hongaarse nummerplaat aanrijden. Een raampje gaat omlaag. Een mannenstem met Limburgs accent weerklinkt: 'Aha, de man van *Met de wind mee!*' Mijn broek zakt af. In het grote niets loop ik zomaar een Belg tegen het lijf. 'Gij trekt dat aan', zeggen mensen en ik begin het te geloven. 'Jos, aangenaam', zegt de bestuurder.

**DE WIND
ZAL METEEN
EEN TROUWE
BONDGENOOT
BLIJKEN.**

'Wat doe jij hier?' vraag ik.

‘Mijn oude dag slijten’, zegt hij.

‘Waarom hier?’ vraag ik weer.

‘De rust’, antwoordt hij.

Het is hier inderdaad rustig, heel rustig.

Na dit onverwachte intermezzo zet ik koers naar Öttömös, waar het voorbije jaar werkelijk niks veranderd is. Ook de toren, die in de vorige reeks mijn eindpunt was, blijkt nog zijn statige zelve. Langs dezelfde gammele trapjes schiet ik mij naar boven om daar te bepalen hoe mijn eerste etappe eruit zal zien. Blijf ik in Hongarije? Of beland ik meteen in Kroatië of Servië?

**MIJN KOERS
BEGINT HIER.
EEN TOCHT DIE
VOL HINDERNISSEN
ZAL LIGGEN.**

Op mijn weerapp lees ik dat de wind vandaag uit het noordoosten waait. Logischerwijs zoek ik mijn eindbestemming daarom in het zuidwesten. Ik rol mijn meetlint uit over mijn wegenkaart en kom uit bij Mohács, een stadje aan de Donau, tegen de Kroatische grens gekleefd. Met mijn rechterhand vorm ik een pistool en los ik een denk-

beeldig schot naar de grijze hemel. Heeren, vertrekt, echoot het door mijn hoopvolle gedachten. Naar de legendarische woorden die Karel Van Wijnendaele, de oprichter van de Ronde van Vlaanderen, sprak bij de start van Vlaanderens Mooiste.

Mijn koers begint hier. Een tocht die, net als de Ronde, vol hindernissen zal liggen. Maar anders dan bij de Ronde heb ik me niet te haasten en heb ik geen idee waar de finish ligt. Behalve die van vandaag. Mohács dus. Geduwd door de wind vlieg ik langs Hongaarse dorpen met kaarsrechte straten, versleten huizen, een kerk in lichtoranje of roze, en de obligate watertoren. In een van die dorpen kruipt de geur van goulash in mijn neus. Ik hoor mijn maag grommen. Deze oerdegelijke maaltijdsoep op basis van

groenten, gestoofd rundvlees en stevig wat paprikapoeder is hét nationale gerecht bij uitstek. Van de vorige reis herinner ik mij nog dat ik hier maar beter mijn vegetarische principes overboord kan gooien, want een vegetarische maaltijd betekent hier evenveel als ‘salade’. Niet meteen het ideale krachtvoer dat ik voor ogen heb.

Een bonk van een kerel brengt me naar een café waar ze goulash serveren. De Hongaarse versie van Manuel (*Fawlty Towers* is het thema!) schuift een bord hete en – eerlijk is eerlijk – heerlijke goulash onder mijn neus, dat ik net als alle andere gasten hier in stilte verorber. Het mag intussen duidelijk zijn dat Hongaren niet meteen de vrolijkste fransen van Europa zijn. Ook dat herinner ik mij nog van mijn vorige passage. Maar toen naderde ik het einde van de tocht en was ik misschien wat suf gefietst. Verzadigd. Terwijl het in mijn hoofd nu opnieuw knettert en ik het bloed door mijn aders voel stromen. Ik mag weer fietsen en sta voor alles open. Veel dichterbij het absolute gevoel van vrijheid kan een mens niet komen. Gedragen door de wind surf ik op tal van gedachten, met die ene rotsvaste overtuiging: fiets de wereld in en de rest komt vanzelf.

Het is nog vrij vroeg in de namiddag wanneer ik Mohács nader. Ik heb dus nog zeeën van tijd om de streek wat te verkennen. Na een aantal mislukte pogingen om een deftig gesprek te voeren ontmoet ik Barbara. Ze is een prille twintiger, die haar tijd verdeelt tussen helpen op de boerderij van haar papa en gasten ontvangen in een hotel in Mohács.

Ik snap heel goed waarom ze als receptioniste werkt. Haar gezicht staat bol van vriendelijkheid. Ik voel mij dan ook stante pede op mijn gemak bij haar. En het werkt in twee richtingen, want al snel

ETAPPE I

neemt ze mij mee naar een schapenstal, waar ze een paar uur geleden nog getuige was van een geboorte. Twee lammetjes liggen in een hoek te bekomen van hun eerste uren op deze aardbol. Het is een vertederend beeld.

Bij wijze van afronding vraag ik nog wat Barbara de rest van de dag gaat doen. 'We gaan naar het carnaval', zegt ze. 'Vandaag is het de laatste dag van het carnaval in Mohács.' Mijn hart maakt een sprongetje. Het lijkt erop dat de etappe van vandaag toch nog een opwindende finale zal kennen.

'Wees maar zeker. Dit heb je in je leven nog nooit gezien.'

Mijn nieuwsgierigheid is gewekt. Daarom wil ik zo snel mogelijk naar het stadscentrum, maar Barbara heeft nood aan rust want zij is al vijf dagen aan het feesten. Ik besluit dan maar in mijn eentje naar het centrum te fietsen. Ik hoef de weg niet te vragen. Afgaan op het helse lawaai van de vele koebellen en de uitnodigende geur van de vele eetstandjes is voldoende. Ik baan me een weg langs brullende boemannen in schapenvacht, met gehoornde monstermaskers, vrolijke vrouwen in traditionele klederdracht en nieuwsgierige toeristen. Ik kom oren en ogen tekort. Meermaals check ik of de camera's op mijn fiets wel degelijk draaien, want dit mag ik voor geen geld van de wereld missen. Maar welke gemaskeerde stedeling wil en kan me op sleeptouw nemen? Na heel wat *njets* op de vraag of ze Engels spreken, beland ik uiteindelijk bij Victor, die de taal van Shakespeare leerde via videospelletjes. Hij is al lichtjes boven zijn theewater, maar nog net nuchter genoeg om me uit te leggen dat de wortels van het festival teruggaan tot de Slag bij Mohács in 1526. Toen hadden de dorpelingen zich als angstaanjagende monsters verkleed en op die manier het binnenvallende Turkse leger verjaagd. Dat is de legende, maar nu zou het

NEM VAGYOK AZ EMBERED
DE HA A SZOKNYÁD EMELED
MEGFOGOM A KENDERED

vooral een feest zijn om de winter te verjagen en met vruchtbaarheidsrituelen de lente te vieren. Officieel heet dit Busójárás. Het is een viering én bevestiging van het leven voor de Šokci, de etnische Kroatische minderheid die in Mohács woont.

Victor neemt me mee naar zijn Busó-groep, die zich op de ruime binnenplaats van een traditioneel Hongaars huis opmaakt voor de parade.

Noblesse oblige – beginnen doen we met, uiteraard, een Palinka. ‘Schol!’ zeg ik. Victor maakt er ‘*Egészségedre!*’ van. Ik sluit mijn ogen uit angst voor wat komen zal: een slokdarm die in lichterslaai staat. Victor verpinkt niet. Hij staat hier duidelijk met trots. Zo hebben zijn grootvader en vader het hem geleerd. ‘Ik kijk hier een heel jaar naar uit. Ik ben zo blij als een kind als ik mijn schapenkostuum mag aantrekken en overal het geluid van koeienbellen hoor.’ Een allesoverheersend geluid, dat de stad zes dagen beheerst. Net als de doordringende zweetgeur als gevolg van de dikke schapenvellen. ‘Bloedheet!’ zegt Victor, wanneer ik hem vraag hoe warm hij het heeft. ‘Maar ik hou van het gevoel en de bijbehorende geur. Dit is de geur van vrijheid, van het personage dat ik word tijdens het festival.’ Hij lijkt even ernstig te worden. ‘Het is de laatste dag. Een bijzondere dag, want straks vertrekt de parade en wordt een stropop op een kar naar het centrum van de stad gebracht. Op het stadsplein wordt dan een gigantisch vuur aangestoken en wordt “de winter” ritueel verbrand. Dan gaan we met z’n allen zingen en dansen. Voor de laatste keer en dat maakt me een beetje triest. Want morgen gaan we weer terug naar de realiteit. Terwijl ik de voorbije dagen met mensen heb opgetrokken die in het dagelijks leven niks met elkaar te maken hebben. Dit festival verbindt.’

ETAPPE I

Na drie shotjes Palinka is het de hoogste tijd om ons op te maken voor de parade die ons naar het grote binnenplein zal leiden. Ik heb me voorgenomen om in het waggelende spoor van Victor te blijven, maar door het helse lawaai van de vele koebellen en het feit dat Victor waarschijnlijk al Palinka dronk als ontbijt, besluit ik mijn eigen weg te gaan. En dat blijkt al snel de juiste keuze, want ik zie taferelen waarvan mijn ogen uit hun kassen puilen.

Zo zijn er enkele Busó's die er net iets anders uitzien en zich ook net iets anders gedragen. Zij maken er een sport van om de vrouwelijke toeschouwers te bestormen met een houten stok, die verdacht veel op een fallus lijkt. En dat bedoel ik redelijk letterlijk, want kirrend van plezier mikken ze hun houten knuppel precies tussen de benen van de gillende vrouwen. Daarbij maken ze bewegingen die kunnen worden omschreven als 'droogneuken'. Om hun actie af te ronden wrijven ze een handvol witte pluimen in het haar van de vrouw. Wat dan weer refereert aan ... jawel.

Dat tafereel herhaalt zich keer op keer. Ongeveer een uur lang. Opvallend is dat niemand er aanstoot aan neemt. De vrouw niet en al zeker niet de man die naast haar staat. Iedereen vindt het hilarisch. En ook iedereen heeft er het gissen naar wie achter het masker schuilt. Victor had me er al voor gewaarschuwd dat tijdens dit feest alle regels genegeerd worden en alles is toegestaan. Daar lijkt het ook op. Ook volgens Victor zijn net die excessen de sleutel tot het overleven van de kleine Šokci-bevolking in Mohács. Niemand kon immers de afstamming van kinderen die tijdens Busójárás zijn verwekt, in twijfel trekken.

Ik weet niet goed wat ik ervan moet denken. Wat ik wel zeker weet is dat, mocht dit zich in Vlaanderen of Nederland afspelen, het

kot te klein zou zijn. Dit zouden de dienaars van de woke gemeenschap niet laten passeren.

Intussen heeft iedereen zich op het centrale plein aan het stadhuis verzameld. Een bonte mix van dronken schapenmonsters, dansende vrouwen in kleurrijke outfits en uitgelaten kinderen. Ik laat me onderdompelen in het feestgedruis. Tot ik door iemand van de organisatie word aangesproken. ‘Wij hebben gehoord dat u voor de Belgische televisie werkt.’ Ik knik. ‘De burgemeester wil u spreken.’ Ik twijfel. Wat is hier gaande?

Twee minuten later sta ik in de parmantige gelagzaal van het stadhuis dat uitkijkt over het plein. Ik schud twee heren de hand. De ene is een opdonder van anderhalve meter en blijkt de burgemeester te zijn. Naast hem staat een grotere man die vloeiend Engels spreekt. ‘Ik zal tolken voor de burgemeester’, zegt hij. Ik duw op ‘record’ en probeer op diplomatieke wijze te verwijzen

naar de taferelen die ik deze namiddag zag. ‘Resulteren die in een babyboom negen maanden na het festival?’ vraag ik. De burgemeester lacht. Hij benadrukt dat het er misschien anders uitziet, maar dat zowel de jongere als de oudere generaties Busójárás eigenlijk gedisciplineerd zijn en niet over de schreef gaan. ‘Het festival is dus woke?’ vraag ik. Niet meteen ernstig bedoeld. ‘Woke?’ De twee heren kijken elkaar aan en horen het allebei donderen in Keulen. De term is duidelijk nog niet doorgedrongen tot Mohács en afgaand op wat ik net buiten heb gezien, hoeft dat niet te verwonderen.

Na middernacht plof ik neer op een zacht hotelbed. Voor de gelegenheid tel ik eens geen schapen, maar Busó’s. Tevergeefs. Mijn lichaam en geest zijn afgepeigerd, maar het lukt me niet de slaap te vatten. De blikken van onbegrip van de burgemeester en zijn rechterhand smeulen nog na op mijn netvlies. Ik grijp naar mijn telefoon en tik ‘Gábor Pávkovics’ in. Het internet vertelt me dat de burgemeester tot de extreemrechtse partij van de Hongaarse premier, Viktor Orbán, behoort. Verder lees ik dat hij in 2022 in opspraak kwam, omdat hij een subsidie van 1 miljard (!) binnenhaalde die werd goedgekeurd door een bureau, waarvan zijn broer afdelingshoofd is. En dan is er nog het laatste wapenfeit, waarmee hij in de media kwam. ‘De burgemeester van Mohács kreeg een rijverbod van vier maanden nadat hij dronken met zijn scooter crashte.’

Ik gniffel, omdat het me niet verbaast. Met die ‘geruststellende’ gedachte lukt het me uiteindelijk toch om de slaap te vatten. In mijn droom blaast de wind me zuidwaarts, naar ‘warmere’ oorden ...

HONGARIJE

KROATIJE

29

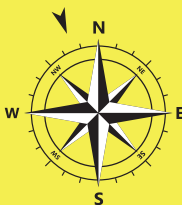
ETAPPE 2

VAN

NAAR

MOHÁCS—VINKOVCI

WINDRICHTING

NNW

LAND

HONGARIJE

KROATIË

MOEILIJKHEIDSGRAAD

MAKKELIJK

AFSTAND

106 KM

TEMPERATUUR

16 °C

WINDSNELHEID
(in beaufort)

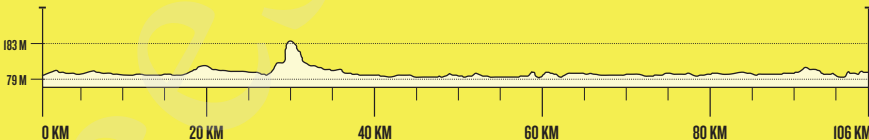
1 BFT

HOOGTEMETERS

255 M

PROFIEL

LICHT GOLVEND

TOTALE AFSTAND

203 KM

'Schitterend!' roep ik in de camera, nadat ik het zware gordijn voor mijn hotelraam aan de kant heb geschoven. Vanaf de vierde verdieping kijk ik uit over de brede Donau, die glinstert in het ochtendlicht. De verweerde overzetboot kwijt zich van zijn dagelijkse taak. Langs de kade steken bomen hun kale armen in de lucht. Een reiger wacht geduldig op zijn ochtendhap.

ETAPPE 2

De zon schijnt fel op mijn slaperige hoofd, waarin het nog steeds wat donker is na een stevige avond met de Busó's. Anderzijds is het juist voor dit soort momenten dat ik op de fiets kruip. Een mooiere start van deze trip kon ik echt niet wensen. Hopelijk is dit de voorbode van alles wat nog moet komen.

Zeker is dat ik mijn laatste uren op Hongaarse bodem doorbreng. De wind blaast vanuit het noordnoordwesten, waardoor mijn vizier vandaag richting Kroatië staat. In theorie een eenvoudig plan, maar het grensgebied blijkt in werkelijkheid levensgevaarlijk. Ongeveer vijf kilometer voor de Kroatische grens verandert de drukke grensweg in een veredelde boerenbaan en razen haastige truckchauffeurs als blinde gekken voorbij. Ik kan enkel mijn adem inhouden en hopen dat ik heelhuids Kroatië bereik. Ik bid en vloek tegelijk. In Udvar, een Hongaars dorp pal aan de grens met Kroatië, word ik met mijn frisse neus op de harde feiten gedrukt.

In dit dorpje wonen ten hoogste honderd mensen. Twee daarvan staan in de gracht graan te scheppen. Het zijn twee guttige, oude vrouwtjes die zo in de weer zijn, dat ze mijn aanwezigheid niet eens opmerken. Pas wanneer ik om hun aandacht vraag en mijn camera op hen richt, beginnen ze te giechelen. 'Wat is hier gebeurd?' vraag ik in het Engels. Gegiechel is weer hun antwoord. Ik probeer het nog eens in het Duits, maar vang opnieuw bot. '*Csibe*', meen ik plots te verstaan. Zou dat kip kunnen betekenen? Scheppen ze graan voor hun kippen? Waarom ligt de helft van Udvar ermee bestrooid? Ik bijt me vast in het graanverhaal en ga op zoek naar andere inwoners. Uiteindelijk vind ik een vriendelijke, corpulente Hongaar die een mondje Duits spreekt. 'Ik zat tv te kijken toen ik opeens werd opgeschrikt door een luide knal. Ik ben naar buiten gerend en stond oog in oog met een jonge twintiger die trilde als een rietblad.'

Samen staan we naar de brokstukken te kijken van wat een paar dagen daarvoor nog een vrachtwagencabine was. De jonge twintiger bleek de chauffeur van de vrachtwagen te zijn. De arme stakker was in slaap gevallen achter het stuur en het graan dat hij vervoerde, kwam dus op de weg terecht. De manier waarop de man dit vertelt, maakt duidelijk dat dit soort ongevallen hier business as usual is. ‘Wat wil je? Hier passeren elke dag ongeveer twaalfhonderd vrachtwagens.’

**HET GRENSGEBIED ROEPT
HERINNERINGEN OP
AAN MIJN VORIGE
ONTMOETING MET
DE KROATISCHE
DOUANIER.**

Ik kijk nog een laatste keer over mijn schouder wanneer ik richting grenspost fiets. Misschien ligt het aan de troosteloze streek of het sombere weer, maar ik hoop stiekem dat de wind me niet meteen terugblaast. Gelukkig gaf het festival van Mohács wat kleur aan een stukje Hongarije, dat zich het gemakkelijkst laat samenvatten als ‘grijs’.

Het is opnieuw met dichtgeknepen billen dat ik de grens richting Kroatië oversteek. De reden daarvoor is tweeledig. De eerste, de voorbijrazende truckchauffeurs, kent u intussen. Maar het grensgebied roept ook herinneringen op aan mijn vorige ontmoeting met de Kroatische douaniers. Een ervaring die tot op de dag van vandaag blijft nazinderen. Ik heb me sindsdien vaak de vraag gesteld: als ze mij al zo behandelen, wat is dan het lot van die arme vluchtelingen?

Maar goed, ik zou open-minded zijn en hier in Udvar hoeft ik niks te vrezen, want de douaneposten zijn vandaag onbemand. Geen stuurse blikken, geen lastige vragen. Onbevreesd naar Kroatië, land nummer twee op deze trip.

ETAPPE 2

Op het eerste gezicht verandert er weinig. Het is pas wanneer ik na een halfuur de drukke weg verlaat en een dorp in rijd, op zoek naar een picknickplaats, dat ik me afvraag of ik niet in een spookland ben beland. Verwaarloosde gebouwen, ingeslagen ruiten, vervallen daken. En vooral, behalve enkele koerende duiven is hier geen levende ziel te bespeuren. Het is enkel mijn smakkend eetgeluid dat de doodse stilte op het dorpsplein doorbreekt. Ben ik hier nu echt alleen? Of ben ik zonder het te beseffen op een filmset beland?

Het antwoord volgt een halfuur later. ‘Kroatië loopt leeg’, verklaart een taxichauffeur die hier een oud vrouwtje komt ophalen voor een doktersbezoek. ‘En zeker de dorpen in deze regio. Hier wonen enkel nog oude mensen die niet weg willen. Eigenlijk tegen beter weten in.’

Ontvolking. Het is niet enkel een fenomeen in Kroatië, maar eigenlijk in alle andere landen in Zuidoost-Europa, realiseer ik me. Alleen wist ik niet dat het zo erg gesteld was. Een politicus verklaarde onlangs dat in deze regio bijna een derde van de bevolking is weggetrokken. Dat is meer dan tijdens de oorlogsjaren. Dus ja, het gevolg is hier inderdaad pijnlijk duidelijk. Scholen sluiten, jonge mensen vertrekken, ouderen blijven verweesd achter. Ik duw nog snel een boterham met kaas achter de kiezen en kruip opnieuw op mijn zadel. Het verkeer is intussen een pak rustiger geworden. Sporadisch passeert een auto en op de weidse akkers doen boeren wat van hen verwacht wordt: voortploegen.

Vanaf Kamenac, een boerendorp met ongeveer honderdtachtig inwoners, toont het desolate Slavonië dat het ook troeven heeft. Zo rol ik over glooiende landschappen vol eindeloze wijngaarden en scheer ik langs Kopački Rit, een van de grootste moerasgebieden

van Europa, richting Osijek. Het weelderig groene gebied langs de Donau verkeert nog in oerstaat. Simpelweg omdat het erg ontoegankelijk is. En al zeker voor een zwaarbepakte fietser.

Dan is het in Osijek, de stad aan de oevers van de Drava, makkelijker fietsen. Osijek wil zich als fietshoofdstad op de kaart zetten en dat lijkt met zijn veertig kilometer aan fietspaden aardig te lukken. Ik rijd door enkele van de vele goed onderhouden parken het gemoedelijke centrum binnen. Osijek oogt groen en heeft een vriendelijk aanzicht, met her en der littekens. In de muren van de reusachtige Petrus- en Pauluskerk zijn de granaatinslagen nog duidelijk zichtbaar. Het zijn blijvende en vooral pijnlijke herinneringen aan de burgeroorlog van begin jaren '90, een periode waarmee ik tijdens mijn vorige reis ook al geconfronteerd werd.